

Apestaartjaren 2022

Overlegplatform Welbevinden en preventie van pesten op school
24/05/2022

Mediawijs

- Andy.Demeulenaere@mediawijs.be, coördinator @
- Mediawijs, Vlaams Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid sinds 2013
 - Vlaams: noordelijke helft van België, door de overheid gefinancierd
 - Kenniscentrum: gebaseerd op onderzoek en best practices om het veld te ondersteunen bij het bereiken van het publiek
 - Digitale en mediageletterdheid: twee kanten van dezelfde medaille

	COMPUTER/LAPTOP KINDEREN	COMPUTER/LAPTOP JONGEREN	SMARTPHONE KINDEREN	SMARTPHONE JONGEREN
Meestal NIET	19%	4%	21%	3%
Niet elke dag	28%	13%	17%	2%
Elke dag minder dan 1 uur	16%	9%	16%	11%
Elke dag minder dan 4 uur	32%	61%	37%	66%
Elke dag meer dan 4 uur	5%	13%	9%	18%

Tabel 5: Frequentie gebruik computer, tablet, smartphone op schooldagen

	COMPUTER/LAPTOP KINDEREN	COMPUTER/LAPTOP JONGEREN	SMARTPHONE KINDEREN	SMARTPHONE JONGEREN
Meestal NIET	11%	13%	8%	1%
Elke dag minder dan 1 uur	20%	13%	17%	3%
Elke dag minder dan 4 uur	51%	52%	50%	51%
Elke dag meer dan 4 uur	18%	22%	25%	45%

Tabel 6: Frequentie gebruik computer, tablet, smartphone op vrije dagen

	GAMES KINDEREN	GAMES JONGEREN	SOCIALE MEDIA KINDEREN	SOCIALE MEDIA JONGEREN
Meestal NIET	21%	19%	10%	2%
Niet elke dag	19%	20%	17%	3%
Minder dan 1u per dag	16%	13%	18%	13%
1-2 uren per dag	21%	28%	22%	29%
2-3 uren per dag	12%	12%	14%	24%
3-4 uren per dag	4%	4%	8%	14%
Meer dan 4u per dag	7%	4%	11%	15%

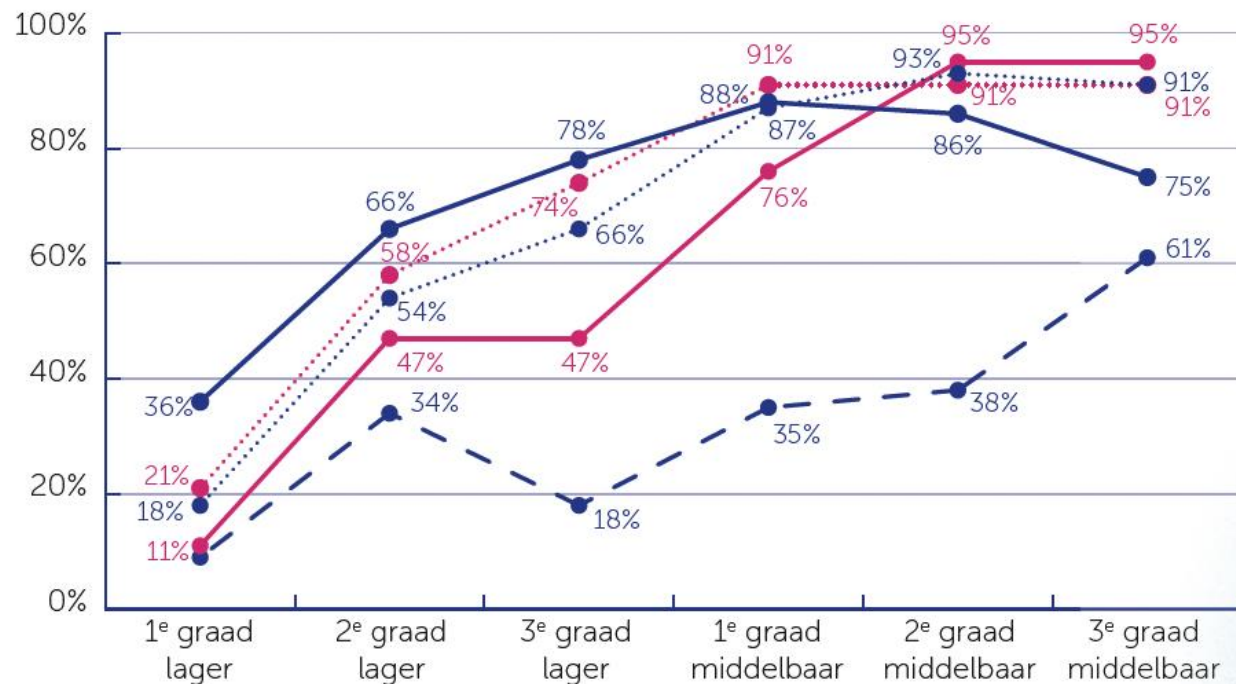
	GAMES KINDEREN	GAMES JONGEREN	SOCIALE MEDIA KINDEREN	SOCIALE MEDIA JONGEREN
Meestal NIET	5%	4%	5%	1%
Minder dan 1u per dag	14%	15%	13%	4%
1-2 uren per dag	28%	23%	21%	13%
2-3 uren per dag	17%	21%	19%	24%
3-4 uren per dag	12%	14%	12%	19%
Meer dan 4u per dag	24%	23%	30%	39%

Tabel 10: Frequentie gebruik van games en sociale media kinderen en jongeren op een vrije dag

	KINDEREN	JONGEREN
Films, series of TV programma's bekijken	66%	73%
Muziek luisteren	61%	81%
Gamen	70%	59%
Huiswerk maken	55%	62%
Informatie opzoeken	46%*	72%
De weg opzoeken	10%*	36%
Sociale media gebruiken	29%*	82%
Nieuws bekijken	24%	24%
Video's, foto's, stories ... maken	37%	64%
Praten of chatten met vrienden, broer of zus	49%	84%
Praten of chatten met (groot)ouders	28%*	51%
Spraakberichten sturen	20%*	42%
SMS of WhatsApp berichten sturen	30%*	70%
Videobellen	45%*	64%
E-mails sturen	18%	37%
Online shoppen	12%*	43%
Ik doe dat allemaal niet	1%	0%

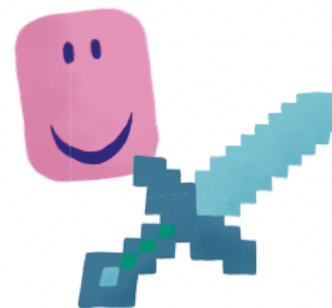
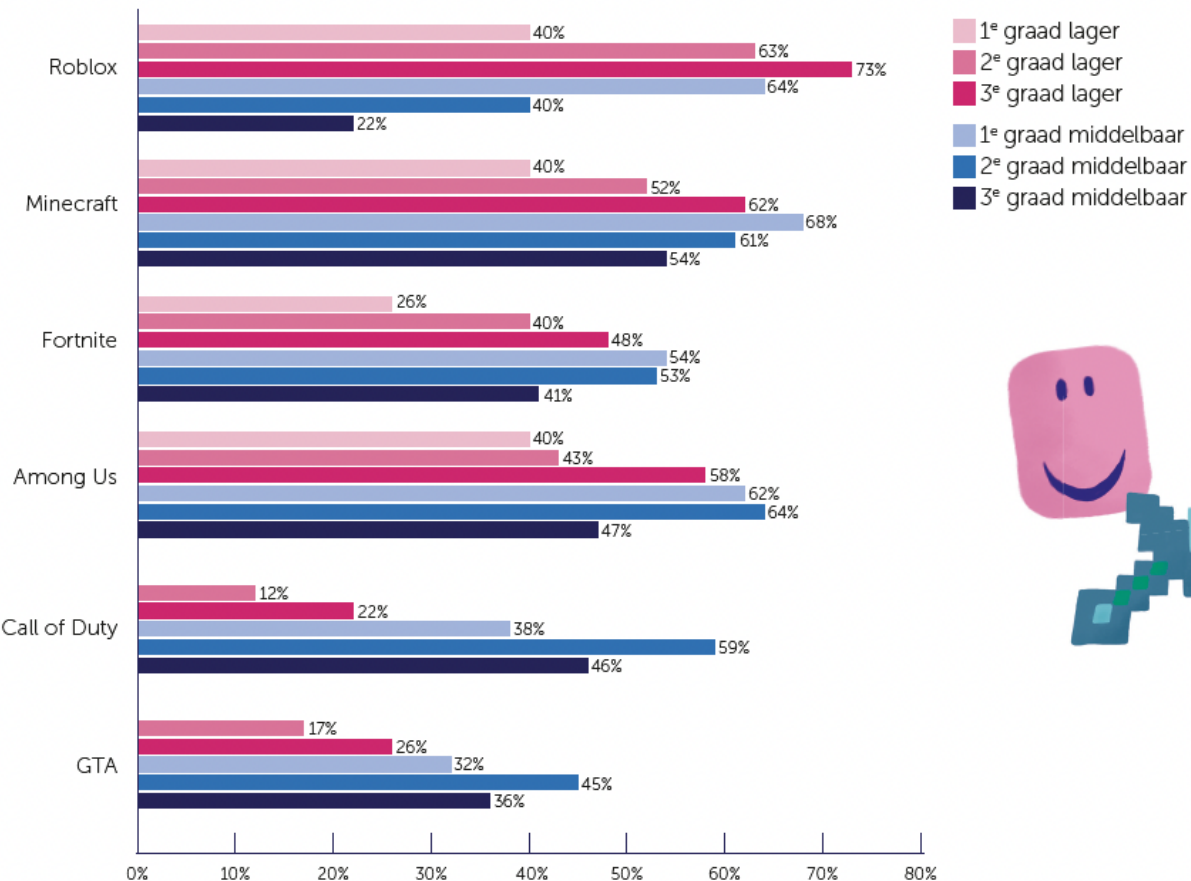
* Niet bevraagd bij kinderen eerste graad lager

Tabel 7: Media-activiteiten van kinderen en jongeren

Figuur 2: Frequentie gebruik van websites en apps door kinderen en jongeren, per leeftijd

Figuur 3: Populaire games bij kinderen en jongeren

GAMEN: ASOCIAAL?

Dat gamen asociaal is, is tot op vandaag één groot misverstand. De meerderheid van de kinderen (53%) en jongeren (58%) speelt het vaakst samen met vrienden of mensen die ze kennen, virtueel of in dezelfde ruimte.

De groep die meestal alleen speelt, is een stuk kleiner: 36% van de kinderen en 28% van de jongeren. Gamen met vreemden is voor velen nog een brug te ver: dat doet slechts 11% van de kinderen en 14% van de jongeren.

"IN DE WINTER SPELEN WE VAAK OP DE WII OMDAT JE DAN NIET KAN BUITENSPELEN. IK SPEEL DAN MET MIJN ZUSSEN OF MET OMA EN OPA." (MAXIME, 12)

WANNEER VINDEN ZE VEEL SCHERMTIJD TÉ VEEL SCHERMTIJD?

Laten we beginnen met het goede nieuws: 93% van de jongeren geeft aan dat ze games links kunnen laten liggen wanneer het moet. De meesten van hen lijken die balans dus wel degelijk onder controle te hebben. Toch lijkt het niet altijd even goed te gaan. Zo geeft 32% aan dat ze gamen om niet aan vervelende dingen te moeten denken en 16% kan aan niets anders denken dan games. 12% heeft zelfs al het gevoel gehad verslaafd te zijn aan games.

Ook bij sociale media geeft 91% van de jongeren aan dit te kunnen laten als het moet. Sociale media vormen wel vaker dan games een struikelblok: 34% mist wel eens slaap door sociale media en 23% vindt zichzelf verslaafd. Verder voelt 12% zich rot als ze geen sociale media kunnen gebruiken.

	JONGEREN
Ik weet hoe ik mijn account moet deactiveren of verwijderen	75%
Ik weet hoe ik toegang tot informatie op mijn profiel kan beperken	75%
Ik weet hoe ik mijn profiel onvindbaar kan maken voor zoekmachines zoals Google	34%
Ik weet hoe ik foto's van mezelf kan beheren wanneer anderen mij hierin taggen	61%
Ik weet hoe ik toegang tot mijn contactinformatie kan beperken	60%
Ik weet hoe ik anoniem kan surfen	54%
Ik weet hoe ik verschillende soorten cookies kan weigeren of accepteren	68%

Tabel 16: Privacyvaardigheden van jongeren

GEVEN ZE ER WEL OM?

Hoewel jongeren vinden dat ze prima in staat zijn om hun persoonlijke gegevens te beschermen, maakt bijna de helft zich toch zorgen om z'n privacy. Zo piekeren ze wel eens over het idee dat hun gegevens misbruikt kunnen worden (44%), dat anderen gênante informatie over hen kunnen vinden (43%), dat hun gegevens gebruikt worden voor iets waar ze nooit aan gedacht hadden (40%) of dat er simpelweg informatie over hen op het internet staat (40%).

PRIVACY? MIJN PROBLEEM!

64% van de jongeren vindt dat je privacy vooral je eigen probleem is. Zo draag je zelf de meeste verantwoordelijkheid om je gegevens te beschermen. Al verwacht 41% dat ook hun vrienden en familie twee keer nadenken voor ze informatie over hen delen. Opmerkelijk: slechts een derde vindt dat bedrijven, organisaties en de overheid enige verantwoordelijkheid dragen.

	KINDEREN	JONGEREN
Ras	8%	9%
Etniciteit	3%	5%
Gender	10%	12%
Nationaliteit	12%	14%
Geaardheid	7%	12%
Religie	5%	8%
Leeftijd	34%	27%
Beperking	6%	4%
Politieke mening	6%	7%
Uiterlijk	29%	43%
Persoonlijkheid	30%	39%
Andere	14%	13%
Weet niet	37%	27%

Tabel 17: Waarop is de haatspraak die kinderen en jongeren ontvangen gericht?

	KINDEREN	JONGEREN
Iemand zei gemene dingen TEGEN mij of schold mij uit via tekstberichten of online berichten	50%	56%
Iemand zei gemene dingen OVER mij tegen anderen via tekstberichten of online berichten	30%	37%
Iemand bedreigde mij via tekstberichten of online berichten	9%	17%
Iemand hackte mijn account en stal persoonlijke informatie (bv. via email of accounts op sociale netwerken)	7%	7%
Iemand hackte mijn account en deed alsof hij/zij mij was (bv. via instant messaging of accounts op sociale netwerken)	8%	6%
Iemand maakte een nep-account en deed alsof hij/zij mij was (bv. op Facebook of TikTok)	12%	9%
Iemand zette persoonlijke informatie van mij online	7%	8%
Iemand plaatste beschamende filmpjes of foto's van mij online	6%	10%
Iemand veranderde filmpjes of foto's van mij die ik online geplaatst had	4%	7%
Ik werd uitgesloten of genegeerd door anderen op sociale mediachatrooms	13%	17%
Iemand verspreide roddels over mij op internet	13%	20%
Zeg ik liever niet	29%	20%

16% van de kinderen en 13% van de jongeren kan bij niemand terecht als ze gepest worden. Vooral bij jongens blijkt dat het geval.

WEINIG SEXY SELFIES!

Relatief **weinig kinderen (5%) en jongeren (7%) maakten** de voorbije twee maanden seksueel getinte foto's van zichzelf. 2% verkiest om daar geen uitspraken over te doen. Kinderen uit het vijfde en zesde leerjaar doen dit iets vaker dan jongeren. We zien dat deze percentages vrij constant blijven in vergelijking met vorige edities van dit onderzoek.

WEL OF NIET VERSTUREN?

Een sexy selfie maken is één ding, maar diezelfde foto ook naar iemand versturen gaat voor sommigen nog wat te ver: **de helft van de kinderen en 26% van de jongeren** die recent een foto maakten, **hield die voor zichzelf**. Sommige kinderen (14%) en jongeren (21%) verstuurden de foto één keer en een kwart deed dat meermaals. 1 op de 4 kinderen en jongeren zegt liever niet hoe vaak ze de foto deelden. Hoe ouder jongeren zijn, hoe meer ze geneigd waren om de foto door te sturen. Willen of durven jongere jongeren dit niet, hoewel ze juist vaker seksueel getinte foto's maken? Of zijn ze er gewoon mee aan het experimenteren voor zichzelf? Ook doen jongens dit sneller dan meisjes.

Zij die de foto wél verstuurden, deelden die meestal met hun lief (12% van de kinderen en 29% van de jongeren). 1 op de 10 stuurde de foto naar iemand op wie ze verliefd waren, een vriend of een vriendin. Een kleine minderheid (8% van de kinderen en 1% van de jongeren) stuurde de foto naar hun vriendengroep. Maar liefst 42% van de kinderen en 36% van de jongeren wil hier niks over zeggen.

HELEMAAL NAAKT GAAN?

Een 'seksueel getinte foto' kan veel betekenissen hebben. Om wat voor foto ging het precies bij onze kinderen en jongeren? 1 op de 4 kinderen en 1 op de 10 jongeren zegt dat ze volledig naakt waren afgebeeld. Een kwart had nog ondergoed of zwemkledij aan en een kwart zegt dat hun bovenlijf naakt was. Jongens gaan sneller in bloot bovenlijf of helemaal naakt op de foto, terwijl meisjes eerder kiezen voor ondergoed of zwemkledij.

Meer dan de helft van de kinderen en 1 op de 10 jongeren zegt liever niet of ze herkenbaar waren op de foto. De meerderheid van de kinderen en jongeren was niet te herkennen, maar 42% van de kinderen en 27% van de jongeren wél. Er is dus een groot verschil tussen beide leeftijdscategorieën! Ook staan jongens vaker herkenbaar op de foto.

DRUK OM TE SEXTEN

Het is enigszins een geruststelling dat de meerderheid van de kinderen (55%) en jongeren (75%) die een sext verstuurden, daarvoor geen druk voelde. Toch is er bij 45% van de kinderen en 25% van de jongeren wel sprake van enige druk. Meisjes en kinderen voelen zich vaker onder druk gezet dan jongens. En hoe méér druk kinderen en jongeren voelen, hoe vaker ze achteraf spijt krijgen. Dat was het geval bij 43% van de kinderen en 35% van de jongeren. Opnieuw krijgen meisjes vaker spijt dan jongens.

VAKER STUREN DAN ONTVANGEN

Slechts een kleine minderheid van de kinderen en jongeren heeft al eens een seksueel getinte foto van iemand anders ontvangen: bij 89% van de kinderen en 72% van de jongeren is dat nog nooit gebeurd.

"IK KREEG AL EENS EEN FOTO VAN EEN VRIEND. IK VROEG GEWOON 'HOE IS HET' EN DAN KREEG IK EEN NAAKTFOTO. DAT VOND IK NIET LEUK, IK WAS NOG HEEL JONG" (JASMINE, 18 JAAR)

Zij die wel al een foto ontvangen hebben, zijn iets vaker meisjes dan jongens. Al was dat niet per se omdat ze er zelf om vroegen: bij maar liefst 52% van de kinderen en 76% van de jongeren die al een foto ontvingen, gebeurde dat niet op hun vraag. Meestal ging het om mensen die ze eigenlijk niet zo goed kenden of die ze enkel via het internet kenden (27% van de kinderen, 43% van de jongeren). Volgens 32% van de kinderen en 49% van de jongeren was de persoon op de foto ouder dan hen, 24% en 18% zegt dat die dezelfde leeftijd had. De rest weet het niet meer of wil daar niks over zeggen.

ANDERMANS FOTO'S DELEN

Vragen we kinderen en jongeren of ze de ontvangen foto's ook met anderen gedeeld hebben, dan antwoordt respectievelijk 33% en 62% dat ze daar niks mee gedaan hebben. Een kleine 14% en 3% toonde de foto aan hun ouders. Een beperkte minderheid (10% en 4%) geeft toe dat ze de foto toonden aan of doorstuurden naar anderen.

"IK HEB AL SEXY FOTO'S VAN MIJN VRIENDIN GEKREGEN. DAT MOEST NIET PER SE, MAAR OKÉ. IK HEB DAAR NIKS MEE GEDAAN" (LINDA, 14 JAAR)

Hier valt duidelijk op dat jongeren vaker niets doen, terwijl kinderen sneller naar hun ouders stappen. Ook deelden minder jongeren dan kinderen de foto met iemand anders. Beseffen kinderen minder goed dat dit niet oké is, net zoals ze zich ook vaker zorgen maken dat hun eigen foto in de verkeerde handen valt? Aangezien het geen goed idee is om het maken van seksueel getinte foto's te ontmoedigen (zie 'Sexting: een taboe?'), moeten we dus vooral inzetten op preventie en mediawijsheid.

	KINDEREN	JONGEREN
Lief	5%	9%
Goede vrienden of klasgenoten	26%	36%
Broers of zussen	21%	20%
Ouders of voogd	56%	48%
Grootouder	16%	14%
Leerkracht of opvoeder	14%	14%
Volwassenen die ze vertrouwen	17%	17%
Het internet	1%	2%
Bij iemand anders	8%	4%
Bij niemand	23%	25%

Tabel 20: Aanspreekpunten voor kinderen en jongeren bij problemen met sexting

	KINDEREN	JONGEREN
Over manieren om jezelf pijn te doen, bv. jezelf krassen	18%	37%
Over manieren om zelfmoord te plegen	14%	32%
Over manieren om heel dun en mager te zijn (bv. anorectisch of boulemisch, of "thinspiration")	28%	47%
Over hoe het voelt om bepaalde drugs te nemen	10%	31%
Gore of gewelddadige beelden, bv. van mensen die elkaar of dieren pijn doen	24%	47%
Beelden van mensen die seksuele handelingen doen (bijvoorbeeld porno)	13%	31%

Tabel 19: Ongepaste inhoud waar kinderen en jongeren mee in aanraking komen op een jaar

COMMUNICATIE- EN INTERACTIEVAARDIGHEDEN	KINDEREN*	JONGEREN
Afhankelijk van de situatie weet ik welke medium / tool ik kan gebruiken om met iemand te communiceren (bellen, WhatsApp, e-mail ...)	64%	83%
Ik weet wanneer ik mezelf moet dempen of een video moet uitschakelen tijdens online interacties	62%	81%
Ik weet hoe ik berichten van anderen kan blokkeren	59%	84%
Ik weet welke afbeeldingen en informatie over mij geschikt zijn om te delen op het internet	59%	81%
Ik weet wanneer ik geen foto's of video's van anderen online moet plaatsen	73%	87%
Ik weet wanneer het gepast of ongepast is om emoticons te gebruiken (bv. smileys, emoji's), gesproken tekst (bv. LOL, OMG) en hoofdletters	76%	86%
Ik weet hoe ik negatieve inhoud die betrekking heeft op mij of een groep waartoe ik behoor kan melden	42%	66%
Ik weet hoe ik kan herkennen wanneer iemand online wordt gepest	53%	66%

*Niet bevraagd bij kinderen eerste en tweede graad lager

Tabel 11: Digitale vaardigheden van kinderen en jongeren

	KINDEREN	JONGEREN
Sociale media	48%	18%
Games	54%	57%
Online privacy	51%	28%
Sexting	79%	51%
Cyberpesten	61%	29%
Nieuws en nepnieuws	44%	29%
Reclame en influencers	58%	44%
Balans in schermtijd	63%	54%

Tabel 13: Aantal kinderen en jongeren dat 'nooit' antwoordt op de vraag 'Hoe vaak besteedt jouw school aandacht aan lessen rond ...?'

	KINDEREN	JONGEREN
Hoelang ik de smartphone, tablet of computer mag gebruiken (bv. aantal uur per dag)	56%	27%
Wanneer ik de smartphone, tablet of computer mag gebruiken (bv. niet in de ochtend, niet tijdens het eten)	52%	52%
Waar ik mijn de smartphone, tablet of computer mag gebruiken (bv. niet in mijn slaapkamer)	28%	20%
Wat ik allemaal bekijk online	37%	16%
Wat ik allemaal over mezelf of anderen deel online	27%	23%
Welke mensen ik volg of met wie ik bevriend ben online	26%*	18%
Met wie ik chat of praat online	33%	20%
Welke apps ik download	38%*	21%
Welke games ik speel	31%*	11%
Welke aankopen ik mag doen online	36%	52%
Thuis zijn er GEEN regels of afspraken over de smartphone, tablet of computer	11%	21%

*Niet bevraagd bij kinderen eerste en tweede graad lager

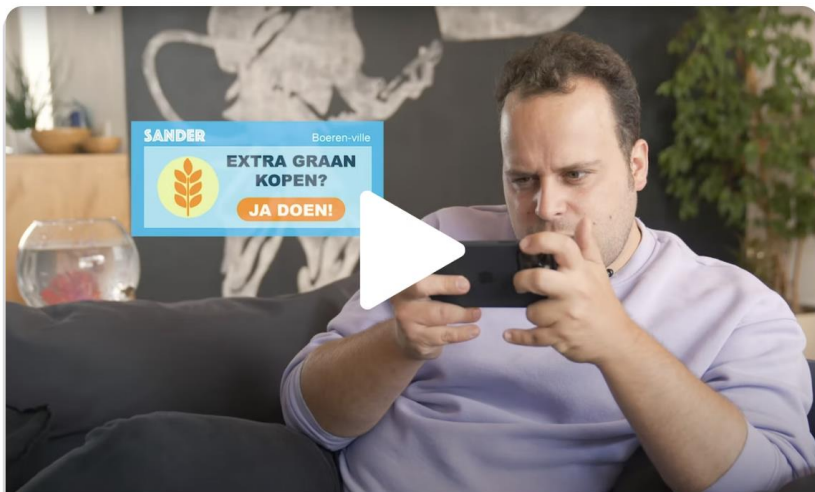
Tabel 12: Regels en afspraken over het gebruik van digitale media bij kinderen en jongeren

Levelup Vlaanderen - Visienota Gamebeleid

- In de eerste plaats een economisch beleid
- Legt daarvoor goede acties vast (Gamehub, tax shelter, extra in gamefonds ...)
- Rol VRT als digital first publiek mediabedrijf kan radicaler uitgebouwd worden als distributeur / opdrachtgever van (educatieve) games.
- Ook andere grote mediaspelers (Studio100) zouden krachtigere partners kunnen zijn mochten sectoren meer integreren.
- Opleiding secundair onderwijs met hoogstaande wiskundige richting in voorbereiding op digitale studies vaak gemiste kans.
- Innovatie moet inzetten in ondersteunende tech + ethiek/regulering (Spatial Computing, Game Engines, Virtual Environments, Virtual Economies)

Game on!

Spelletjes zijn altijd al populair geweest. Online zijn ze populairder dan ooit! Heel wat games zijn tegenwoordig gratis, maar hoe werkt dat? Geef jij soms spelletjes uit aan games? Of koop je soms dingen in een game?

Spel

Prikbord

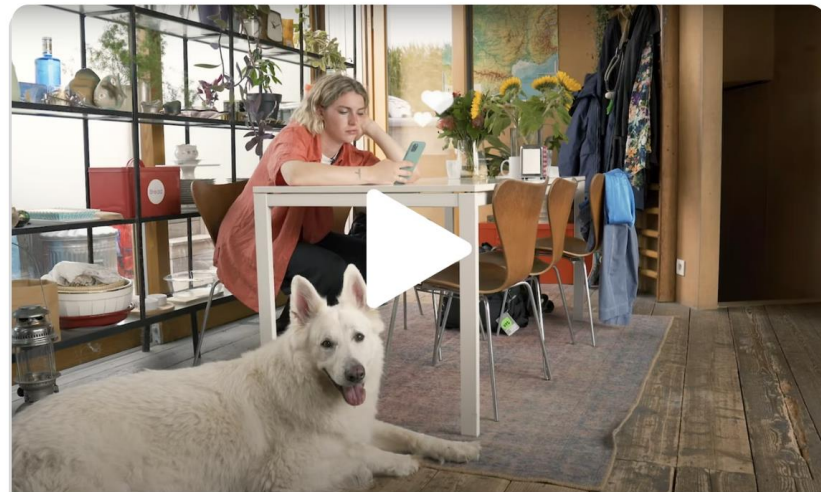
Nieuwtj

Log in

Ben jij digitaal in balans?

Soms lijkt het alsof we vaker online dan offline zijn. Waarom plakken we zo aan onze smartphone? Hoeveel schermtijd is 'te veel'? En hoe zorg je voor een goede digitale balans?

Spel

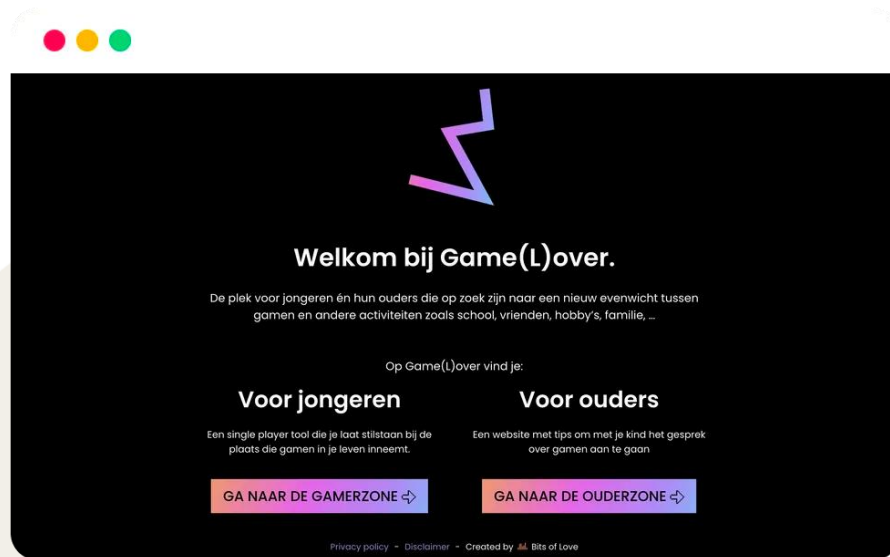
Prikbord

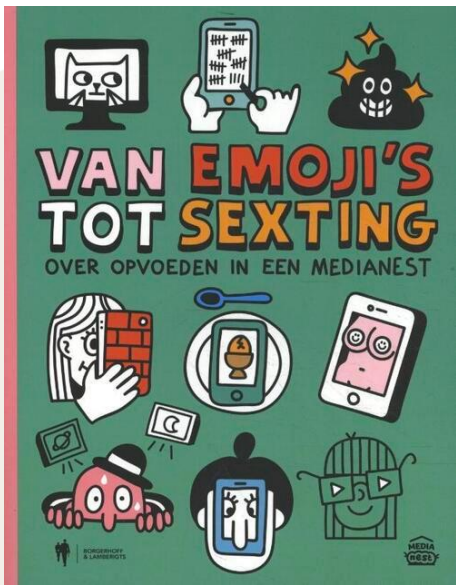

Nieuwtj

Log in

Gamer in huis? Zo leg je samen de basisregels vast!

12 veelgestelde vragen over gaming

Waarom houdt mijn kind zo van gamen?

Het ABC van gametermen

Waar kan ik terecht met vragen over gamen?

10 tips voor een gezond evenwicht voor gamers

Sommige kinderen gamen veel. Soms maken ouders zich daar zorgen over. Toch is er niet altijd een probleem.

Ontdek de 10 tips

Gamet mijn kind teveel?

[Verhalen] Een gezond evenwicht bij gamers, enkele ouders aan het woord

Wat is Among Us?

M media
coach

andy.demeulenaere@mediawijs.be - @andydakpandy

Co-financed by the Connecting Europe
Facility of the European Union

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie